

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל 'עטרת צבי' זצוק"ל בנו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר סאפרין זצוק"ל נסתלק י"א תמוח (תקצ"א)

הספר הקדוש 'עטרת צבי' שחיבר רבינו הקדוש מזידיטשוב זצוק"ל על הזוהר הקדוש, התקבל מאד אצל כל צדיקי דורו, עד שהעידו עליו שהוא אחד ומיוחד בדורו בתורת הנסתר והקבלה, וכינו אותו ביראת כבוד 'שר בית הזוהר'. תלמידיו הקדושים הוסיפו לומר שתיבת **"זוהר"** ראשי תיבות **ר'בי ה'ערש ז'ידיטשויבער**.

תלמידו - הרבי הקדוש בעל הדברי חיים מצאנז זצוק"ל אמר, שרבינו זכה ללמוד את ספר הזוהר הקדוש, באותן כוונות שכיון בה בעל הזוהר הקדוש עצמו - התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ל.

ובנו הרבי הקדוש משינאווא זצוק"ל חידש, שמי שאינו יכול להיות על ציון התנא האלוקי רשב"י במירון בל"ג בעומר, יסע ויבוא על ציון רבינו העטרת צבי ביום ההילולא ב"א תמוח, כי רבינו נחשב כתלמידו של רשב"י הקדוש. הוסיפו דורשי רשומות והביאו רמז על זה בפסוק 'גדלו לה' אתי', דהנה **את"י** ראשי תיבות **י"א ת'מוח**, ותיבות **ג'דלו לה' ראשי תיבות ל"ג**, ונרמז בזה שאכן יש שייכות בין **ל"ג** בעומר לבין **י"א תמוח**.

ואכן כל שנה ב"א תמוח, באים אלפי אנשים לציונו הקדוש של רבינו בידיטשוב. דבר נפלא אמר הרבי הקדוש רבי מאיר מפרימישלאן זצוק"ל, שהכריז בשמים, שבים י"א תמוח לא ירדו גשמים בזידיטשוב, כדי שיוכלו העולים על ציונו של רבינו להשתטח עליו באין מפריע. ואכן כך הוא בכל שנה ושנה בידיטשוב עצמה, וברוב השנים אין יורדים גשמים ביום זה גם בכל הסביבה.

מה החזיר את המנצח הצבאי לתשובה שלימה

ולימד להם את ההלכות. פטרוסן ואשתו הבטיחו לשמוע בקול הרבי, ולאט לאט התחילו להתנהג כיהודים גמורים בצנעה ובסוד גדול. מאז נעשה המנצח אחד ממבקרים התמידיים בחצר הרבי, ובפרט בכל שבת היה מגיע לסעודה שלישית כדי להתעורר שוב ושוב לתשובה, וליהנות שוב מן הנגינה של הרבי.

בפרוס חג הפסח החליט פטרוסן לקיים את ליל הסדר כהלכתו, ואף הורה למשרתו הנוצרי, שבכל פעם שכירצה לאכול חמץ, יצא מביתו. באחד מימי הפסח הבחין אחד מקציני המבצר איך שהמשרת עומד בחוץ ואוכל את לחמו, ושאלהו על כך. אמר לו המשרת בתמימות, כי אני אוכל לחם חמץ, ואילו אדוני אוכל רק מצה ככל היהודים... הקצין התמלא זעם רב, וסיפר את זה מיד למפקד המבצר. פטרוסן קיבל הדעה מהמפקד, שהוא עומד להיפטר מתפקידו תוך שבועיים, ויעמידו אותו למשפט חמור מאד.

פטרוסן רץ מיד אל הרבי וסיפר לו הכל. הרבי יעץ לו ללכת אל המפקד ולבוא עמו בדברים בנוגע לפטרוסן. המפקד קידם את פניו בנייפה חמורה, בן מוות אתה, איך העזת לעשות כדבר הזה, האינך יודע איזו מהומה חוללת במבצר כשנודע לכולם על יהדותך, ואיך אתה עוד מעיז לגרש משרת נוצרי מביתך, בגלל שהוא אוכל חמץ בפסח.

פטרוסן הרגיע אותו וסיפר לו שהוא יהודי מלידה, רק במשך הזמן שכח לגמרי את מוצאו היהודי, זה נתעורר לו עתה מחדש כאשר האזין לנגינתו המופלאה של הרבי הדברי ישראל ממוז'ז'ץ. המפקד סירב להאמין, איך יתכן כזאת, שומעים איזה ניגון וזכרים דברים כאלו, אין זה אלא דברי חלומות דמיונות.

המפקד ביקש ממנו שישמיע לו משהו מיצירותיו של רבו, כדי לבדוק אם אכן יתכן להתפעל מהשירה עד כדי כך. פטרוסן לקח את כינורו, והחל להשמיע ניגוני רבו המופלאים. המפקד האזין בכובד ראש, ובתום הנגינה לקח את מכתב הפטורין וקרעוהו לגזרים, באומרו, ניגוני רבך נטובה מאד, ובכוחה לעורר ולהלהיב לא רק יהודי מלידה, רק גם נוצרי כמוני. משרתך מובטחת לך, המשפט מבוטל, ואף אני מעוניין לשמוע את הניגונים מפיו של הרבי בעצמו.

מאז היה אפשר לראות מדי שבת בסעודה שלישית ליד חלונות בית המדרש בעיירה מוז'ז'ץ, את המפקד ו'ידיד' פטרוסן, לבושים בבוש אזרחית ומקשיבים לשירתו של הרבי. מאז כבר לא הסתיר פטרוסן את יהדותו, וכאשר נולד לו בן, הביא את הרבי ביחד עם מנין יהודים אל תוך המבצר, שם הוכנס הילד בביתו של אברהם אבינו, כשהרבי משמש כסנדק.

כל זה התחיל והתעורר על ידי ההרהור תשובה שעורר בו הרבי, בעת רצון הגדול שיש בזמן סעודה שלישית - רעוא דרעוויין. הגמרא בדף היומי שלנו (חולין נג.) **'בְּהַדִּי דְשִׁלְיָן שְׂדֵי זֵהֲרִינָה'**. פירוש, כשהיחיה דורסת בהמה בידה, איננה מטילה בה את הארס מיד כשדורסה, רק בשעה שהיא כבר שולפת ועוזבת את ידה וצפורנה מן הבהמה.

אמר על זה הרבי הקדוש מן האמרי אמת מגור (פרשת יתרו שנת תר"צ), שמכאן אנו לומדים גדול העת רצון שיש בסעודה שלישית, שהרי מידה טובה מרובה, כשם שהיחיה מטילה את הארס דייקא בשעה שהיא עוזבת את הבהמה. כן להיפך גבי דבר שבקדושה, דייקא בצאת היום, בעת שהקדושה מסתלקת, אז יש עיקר התגברות כח הקדושה, ולכן אז הוא עת רצון נפלא להתעורר בתשובה ובתיקון המעשים.

רמז נפלא בדף היומי שלנו על גודל העת רצון בסעודה שלישית

הרבי הקדוש מן הדברי ישראל ממוז'ז'ץ זצוק"ל היה כוחו גדול ויפה מאד בנגינה, כל מי ששמע אותו פעם אחת כשהוא שר את ניגוניו הקדושים, התעורר לתשובה. ובפרט בשבת קודש בעת רעוא דרעוין כשהרבי היה שר בעצמו את הזמירות של סעודה שלישית, "בני היכלא", "מזמור לדוד", ו"דיד נפש", היו כולם מתעוררים לתשובה. לא רק בפנים הבית מדרש, עמדו החסידים צפופים והאזינו לשירתו של הרבי, רק גם בחוץ ליד החלונות, צבאו מאות אנשים, ביניהם גם בלתי יהודים, והאזינו לשירה המרוממת.

לשלטון הרוסי היה 'מבצר' בתוך עיירת מוז'ז'ץ שהיה נקרא 'אינגרוד'. שם במבצר שירת מנצח צבאי במדרגה גבוהה, שניצח על תזמורת גדולה של הגדוד הרוסי, ושמו היה 'פטרוסן'. שום איש בעיר לא ידע שהמנצח הבכיר הוא יהודי, וגם פטרוסן עצמו כבר שכח לגמרי שהוא יהודי מבטן ומלידה, פניו לא היו דומים כלל לפני יהודי רח"ל.

פעם הזדמן לפטרוסן המנצח לעבור בשעת שלש סעודות ליד בית המדרש בעיר, וכבר מרוחק קלט קול שירה חמרה. כשהתקרב יותר ראה המון אנשים העומדים מאחורי החלון ומאזינים לשירה, והצטרף אף הוא אליהם. היות שהוא היה מבין גדול בנגינה, הוקסם עד מאד מן הנגינה שהתחיל לחזור ללבו יותר ויותר, עד שהרגיש שבשום אופן אינו יכול להמשיך לעמוד בחוץ, והתגנב בשקט לתוך הבית מדרש שלא היה מואר בסעודה שלישית, כדי לבלוע בצמא את הצלילים המופלאים של הרבי. פטרוסן נעמד בפניה בבית המדרש, והתעמק מאד בנגינה ששמע, עד שלא היה מסוגל בשום אופן לעזוב את המקום.

אחרי ברכת המזון כשהדליקו את הנרות, נדהמו כל החסידים ולא יכלו להאמין, 'מנצח תזמורת המבצר נמצא כאן בתוככי הבית מדרש'. כשהמנצח הבחין שכולם מסתכלים בו, הוא ניצל את ההזדמנות וביקש מן החסידים שיתנו לו רשות לגשת אל הרבי. אמנם הרבי אמר, שלא יוכל לקבלו עכשיו רק אחרי הבדלה, וגם אז לא יקבלו כאן בתוך הבית מדרש, רק בביתו.

מיד אחרי הבדלה הזמינו את המנצח להיכנס לרבי בדירתו. המנצח נכנס בקודש פנימה, ומיד פרץ בבכי סוער, וגילה לרבי את הסוד הגדול, שהוריו היו יהודים כשרים, אך הוא וכל אחיו השתמדו רח"ל, וכבר שכח לגמרי שהוא יהודי. אמנם עכשיו בסעודה שלישית, נגינת הרבי עוררה בו את הנשמה היהודית. רבינו הקדוש - אמר פטרוסן, "לא אצא מכאן עד שהרבי ילמד אותי איך אוכל מהיום והלאה להרגיש תמיד ביהדותי, אני רוצה להישאר יהודי". ושוב נזלו מעיניו דמעות בלי הפוגות.

כשפטרוסן נרגע קצת שאל אותו הרבי, אם הוא עדיין זוכר איזה מילה בלשון הקודש מתקופת ילדותו. שכחתי הכל - ענה פטרוסן בדמעות, אני זוכר רק שתי מילים שלימד אותי המלמד בילדותי, אני יכול לומר "ברוך אתה" ותו לא. אמר לו הרבי, תחזור עכשיו הביתה, ומעתיה בכל בוקר אחרי שתקום משנתך, תגיד כמה פעמים "ברוך אתה", ותבוא אלי שוב בעוד ימים אחדים.

המנצח שב הביתה ורוח חדש נכון בקרבו. אחרי יומיים בלבד הוא כבר חזר ביחד עם אשתו לרבי, וסיפר שגם אשתו התעוררה על ידו לתשובה, וגם היא התחילה לומר "ברוך אתה" כמה פעמים ביום, וכעת הם רוצים שניהם להתקרב יותר לדוך היהדות.

הרבי קירב אותם עד מאד, והורה להם למעט כמה שאפשר מחילול שבת,

נגינת
הרבי
עוררה
בו

המשך 'נועם שיח' עם אחד מהתלמידים המובהקים של אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זצ"ל, האנא עבדא' זצ"ל, מגדולי המשפיעים בדורינו פה מפיק מרגליות בעל 'איר נתיבים' הגה"צ רבי ישראל יהודה אהרונסון שליט"א, מוותיקי כולל סוכטשוב בראשותו של אבא, שמספר לנו בנועם שיחו על דמותו של אבא זצוק"ל.
 ~ חלק ב' - המשך מגליון שט"ו ~

את התלמידי חכמים, זוהי שיש לו בנים תלמידי חכמים. זקנכם היה באמת 'רְחִים רַבָּנִן', הוא אהב את התלמידי חכמים אהבה עזה ועצומה, ולכן זכה ל'בְּנֵי רַבָּנִן'.

הרב קובלסקי: חייבים להזכיר כאן גם המסירות של אמא תליט"א לרפואה שלימה, לבעלה הגדול זצ"ל, אי אפשר לתאר את זה במילים כלל, כמה ביטלה את עצמה אליו, ומסרה נפשה עבור לימוד תורתו ביום ובלילה, היא לקחה ממנו את כל הטיירות, ובזכותה היה אבא זצ"ל יכול לשבת במנוחה על התורה ועל העבודה ביום ובלילה. וגם אבא זצ"ל היה בבחינת 'ספר מוסר', להראות איך צריכים לבנות קשר בין איש לאשתו, הוא יכול לשמש כדוגמא לדורות, איך צריך להיראות בית יהודי שיש שם שלום בית כראוי.

הרב אהרונסון: הרבי הקדוש ה'שר שלום' מבעלזא זצוק"ל אמר על עצמו בדרך צחות, 'ומלכי צדק מלך שלם' (בראשית יד, יח), מה ש'שלו' הוא 'מלך', הוא מפני שהרבנית 'מלכה' היא 'צדקנית'. אמא שלכם היא צדקנית גדולה, לבד מה שהתמסרה ללימוד התורה של בעלה הגדול, היא גם עמדה לצידו בפעולות הצדקה והחסד, לסייע לכל יהודי נצרך. בוודאי ראתה זאת כ'שליחות' ו'זכות' גדול, לחיות עם בעל צדיק ותלמיד חכם כזה.

וגם נתקיים בה 'חכמת נשים בנתה ביתה' (משלי יד, א). הגם שזה היה בית מלא ילדים וחיו מתוך דחקות, בכל זאת עשתה הכל בחכמה, ביחד עם בעלה הגדול, עד שכולם בבית הרגישו שהם נמצאים בבית המאושר ביותר בעולם. ועל ידי זה זכו לבנים צדיקים ותלמידי חכמים, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך, כל אחד יש לו האור והדרך שלו, איך להרביץ ולהפיץ תורה ויראת שמים בעולם, והדבר ברור שכל זה בא ונמשך מכוח האב ומכוח האם.

*

הרב קובלסקי: אבא זצ"ל היה גם בבחינת 'ספר מוסר', בגודל הקפדתו שלא לגולל חובות, כמו שאמר לו רבו מרן החזון איש זצוק"ל: **"שיהודי בן תורה אסור לו לגולל חובות"**. ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, מאחר שקיבל על עצמו שלא לגולל חובות, היה לו תמיד סייעתא דשמיא מיוחדת איך להשיג את המעות באופן ניסי.

אבא זצ"ל בעצמו לא היה עושה שום חשבונות מאין יהיה לו ממון, רק הלך בתמימות באמונה ובטחון בהקב"ה, שבוודאי יספיק לו כל צרכו. ועל דרך מה שמבואר בגמרא (שבת פח.) שהצדוקי אמר לרבא, שבני ישראל שהקדימו נעשה לנשמע הם 'עמא פיזא', כי איך הסכימו לקבל על עצמם לקיים מיד בפועל כל התורה - 'נעשה', עוד לפני ששמעו מה כתוב בה - 'נשמע'. והשיב לו רבא, שאנחנו הולכים ב'תמימות' ועלינו נאמר (משלי יא, ג) 'תומת ישרים תנחם'. ופירש"י, 'התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה, וסמכנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו'. אבא זצ"ל הלך תמיד 'בתום לב', בלי שום דאגה של 'כסף מנל'.

הרב אהרונסון: כסדר היה אביכם מדבר על ענין זה שאסור לגולל חובות, והיה תמיד מספר הרבה סיפורים, איך שהש"ת היה בעזרו חוץ לדרך הטבע, תמיד כשלא היה לו כסף, הש"ת סיבב שיקבל מיד כסף מפה ומשם. אביכם בעצמו לא ידע 'מאין יבוא עזרי', לא היה לו שום תוכנית איך להשיג את הכסף, אך

'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ', תמיד הוא ראה את ההשגחה פרטית, איך הכסף מזדמן לידו בדיוק בעת שהוא נצרך לזה, בבחינת 'דורשי ה' לא יחסרו כל טוב'.

~ המשך יבוא בס"ד ~

הרב קובלסקי: אני רוצה לשאול על השנים הצעירות של אבא זצ"ל. זה פלא גדול, ילד שגדל בתל אביב, והיה בן יחיד עד גיל שבע, איך הוא גדל "מבקש" כזה. כבר בגיל ילדות הסתובב אצל צדיקי דורו בתל אביב, אצל הרבי הקדוש מהסויאטין זצוק"ל ואצל הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל.

ומי כבר מדבר על הקירבה שלו בשנות הבחורות למרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל, אי אפשר להשיג כלל איזה קירבה גדולה זכה אצל מרן החזון איש. כשהגאון רבי דוד פרנקל זצ"ל תלמיד מרן החזון איש, הגיע לנחם אותנו אחרי הסתלקות אבא זצ"ל, שאלנו אותו, איך יתכן באמת שאבינו זכה בגיל צעיר כזה לקירבה גדולה כזה אצל מרן החזון איש, מה שאחרים לא זכו אפילו בשנותם המבוגרות, איך יתכן כזאת.

ענה לנו רבי דוד פרנקל שארְפֶּע וְאָרְט - אימרה חריפה: **"אִיִּיעֶר פֶּאָטֶער האָט פֶּאָרְשְׂטאַנען בֵּי 15-16 יָאָר, וְאָס 50 יָאָהֲרִיעֶע בְּעֶקֶס פֶּאָרְשְׂטִיעֶן נִישְׂט..."** - אביכם כבר הבין בגיל 15-16, מה שאחרים בגיל חמישים עוד לא מבינים.

ונשאלת השאלה איך באמת זכה אבא זצ"ל לגדול כל כך למרות שגדל בתל אביב, ובפרט שהסבא רבי בנימין ז"ל רצה שאבא זצ"ל ילך ללמוד אומנות, כמו שמבואר בגמרא (קידושין פב.) שכל אדם מחויב ללמד לבנו אומנות. איך הבנתם את זה במשך השנים, איך זוכה ילד שגדל בתל אביב, לעלות למדרגות נעלות כל כך.

הרב אהרונסון: תשובה אמיתית על זה אני לא יודע, אני רק משער שיש שתי תשובות בדבר: א), כבר מצינו בספרים הקדושים, שלפעמים יש נשמות היורדות לעולם הזה, ורואים עליהם מיד איך שיש להם משיכה נוראה לקדושה, לצדיקים, להתעלות. דבר זה ראו ביותר אצל אביכם איך שהוא נמשך כל הזמן לצדיקי דורו, לאהבת ה', לקדושה ולמדרגות עילאיות, הוא היה נדבק לזה כמו מגנט.

ב) בנוסף לזה איתא בספרים הקדושים, לבאר מה שנאמר על יעקב אבינו ועשו הרשע (בראשית כה, כג) 'ורב יעבוד צעיר', שכל הענין מה שנולד 'ורב' - עשו הרשע, השונא הגדול של יעקב אבינו, היה רק כדי 'יעבוד צעיר', היינו שעל ידי זה יתעורר יעקב אבינו ביתר שאת וביתר עוז, לעבוד את הש"ת עבודה שלימה ותמה, דווקא מפני כוח ההתנגדות והמלחמה עם עשו הרשע.

לפעמים כשהאדם נמצא בסביבה טובה מאד, כולם בסביבתו לומדים כל היום, הוא נמשך מאליו ללימוד התורה, בלי להשקיע בזה כוחות עצמיים, הוא פשוט שט להנאתו בים התלמוד. וממילא יתכן שכאשר יבוא איש כזה לידי נסיון גדול, לא יוכל חלילה להחזיק מעמד, כי מעולם לא התרגל להשקיע כוחות עצמיים בעבודת ה'. לעומת זה אדם שגדל בסביבה שאינה טובה, אין שם כלל הרוח והאווירה של לימוד התורה, והקדשת החיים ללימוד התורה, ובכל זאת הוא בוחר בטוב מעצמו, ומשקיע את כל כולו בלימוד התורה. איש כזה זוכה ביותר שהלימוד יהיה אצלו דבר של קיימא, מאחר שהוא ניגש לכתחילה ללימוד התורה על ידי השקעת כוחות עצמיים, בלי להתפעל משום אדם שבסביבה, על ידי זה מתקיים אצלו התורה לעולמי עד, והוא עומד חזק ותקיף נגד כל נסיון.

יתכן שענין זה היה גם אצל אביכם, דווקא מפני שגדל בתל אביב, ובכל זאת השכיל להבין מעצמו שרק התורה הקדושה היא חיינו ואורך ימינו, על ידי זה זכה למה שזכה, ללכת תמיד מחיל אל חיל, ולעלות ולהתעלות תמיד ממדרגה למדרגה.

ובנוסף לזה, הנה כבר הזכרתם מקודם את זקנכם רבי בנימין קובלסקי ז"ל, שאכן היום [י' סיון] הוא היומא דהילולא שלו. האמונת חכמים שלו, התמימות והישרות, היו יכולים לממש בידיים, היה לו אמונה פשוטה, בלי חכמות, הוא קיים כל מצוה בכל כוחו ונפשו, היה לו ביטול והכנעה לכל תלמיד חכם, והיה מסור ונאמן בכל לבו ונפשו לצדיקי בית סוכטשוב ז"ע, ולכל גדולי וצדיקי דורו. וממילא אין זה פלא כלל מה שזכה לבן תלמיד חכם וצדיק כזה, שהרי כבר הבטיחו לנו חז"ל (שבת כג:), 'מֵאֵן דְּרָחִים רַבָּנִן, הָוּוּ לִיהַ בְּנֵי רַבָּנִן' - מי שאוהב